

Postanowienie z dnia 15 czerwca 2007 r.

II PZ 20/07

Występowanie kilku spadkobierców powołanych do dziedziczenia z mocy ustawy w roli powodów w sprawie o zapłatę odszkodowania za szkodę poniesioną wskutek niedopełnienia obowiązku zgłoszenia spadkodawcy do ubezpieczenia społecznego jest współuczestnictwem materialnym (art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c.).

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Zbigniew Myszka, Andrzej Wróbel (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 15 czerwca 2007 r. sprawy z powództwa Romana W., Sebastiana W., Moniki W. przeciwko Danucie G. o zapłatę, na skutek zażalenia pozwanej na postanowienie Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu z dnia 9 lutego 2007 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżone postanowienie.

U z a s a d n i e n i e

Postanowieniem z dnia 9 lutego 2007 r. Sąd Okręgowy w Toruniu oddalił wniosek o zwolnienie pozwanej od kosztów sądowych i odrzucił apelację pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego z powodu niewłaściwego opłacenia apelacji. Apelacja została opłacona przez pozwaną (pracodawcę) kwotą 30 zł. Apelacja została wniesiona od wyroku wydanego w sprawie z powództwa trojga powodów - spadkobierców ustawowych osoby zatrudnionej w prowadzonym przez pozwaną zakładzie (Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 13 czerwca 2005 r. stwierdził, że powodowie spadek nabyli na podstawie ustawy po 1/3). Powodowie podnosili, iż pozwana nie zgłosiła pracownika do ZUS i opłaciła składki dopiero po wydaniu decyzji ZUS i zakończeniu sprawy karnej. Zdaniem powodów nieopłacenie przez pozwaną składek na ubezpieczenia społeczne w ustawowym terminie „doprowadziło do powstania szkody u Renaty W. w postaci nieotrzymania zasiłku chorobowego, a następnie renty dla osoby

całkowicie niezdolnej do pracy”. Powodowie wnieśli o zasądzenie na ich rzecz solidarnie kwoty 18.361, 97 zł. Sąd Rejonowy uznał roszczenie powodów za zasadne i zasądził na podstawie art. 300 k.p. związku z art. 415 k.c. po 6.120, 65 zł na rzecz każdego z powodów. Sąd pierwszej instancji podzielił zasądzoną kwotę po równo między spadkobierców odwołując się do art. 93 § 5 k.p., zgodnie z którym odprawę pośmiertną dzieli się w częściach równych między uprawnionych członków rodziny.

Odrzucając apelację Sąd Okręgowy wskazał, iż pozwana powinna uiścić od wniesionej apelacji opłatę podstawową, jednakże jej wysokość uzależnioną jest od liczby powodów, gdyż opłatę podstawową uiszcza się co prawda od pisma procesowego, ale przy współuczestnictwie formalnym po stronie powodów jest tyle wartości przedmiotów sporu (zaskarżenia), ilu współuczestników wnoszących jedno pismo. W takiej sytuacji pozwana powinna była opłacić apelację opłatą w wysokości sumy opłat podstawowych od każdego uwzględnionego roszczenia, zatem apelacja powinna była zostać opłacona w kwocie 90 zł.

Pozwana wniosła zażalenie na powyższe postanowienie, zarzucając naruszenie art. 130² § 3 k.p.c., art. 373 k.p.c. w związku z art. 370 k.p.c., przez ich niezastosowanie mimo braku przesłanek skutkujących odrzuceniem apelacji; art. 72 § 1 pkt. 1 i 2 k.p.c., polegające na przyjęciu, iż między powodami istnieje współuczestnictwo formalne, art. 4 ust. 1, art. 14 ust. 2, art. 96 ust. 1 pkt. 4 w związku z art. 35 i art. 100 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych, przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż pozwana nie może ubiegać się o zwolnienie od kosztów sądowych, zaś wniesiona przez nią apelacja powinna być opłacona opłatą podstawową w wysokości 90 zł oraz że opłata w wysokości 30 zł jest niewystarczająca i „stanowi brak formalny skutkujący odrzuceniem”. Wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Toruniu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się zasadne. Zasady uiszczania opłat sądowych przez stronę pozwaną wnoszącą apelację, w tym opłaty podstawowej różnią się w zależności od tego, czy współuczestnictwo po stronie powodów ma charakter formalny, czy materialny. W przypadku współuczestnictwa formalnego strona pozwana jest bowiem zobowiązana opłacić apelację kwotą 90 zł (3 x 30 zł, odrębnie dla każdego roszczenia powodów). Natomiast w przypadku współuczestnictwa materialnego strona po-

zwana powinna opłacić apelację kwotą 30 zł (zgodnie z zasadą, iż od jednego pisma procesowego uiszcza się jedną opłatę podstawową).

Zgodnie z art. 72 § 1 pkt. 1 k.p.c. współuczestnictwo materialne występuje wówczas, gdy przedmiot sporu stanowią prawa lub obowiązki im wspólne lub oparte na tej samej podstawie faktycznej i prawnej. Natomiast współuczestnictwo formalne występuje wówczas, gdy przedmiot sporu stanowią roszczenia lub zobowiązania jednego rodzaju, oparte na jednakowej podstawie faktycznej i prawnej, jeżeli ponadto właściwość sądu jest uzasadniona dla każdego z roszczeń lub zobowiązań z osobna, jako też dla wszystkich wspólnie. W niniejszej sprawie z powództwem wystąpili spadkobiercy. Dochodzą oni roszczenia majątkowego, które wchodzi w skład spadku. W powództwie powodowie wystąpili z żądaniem zasądzenia określonej kwoty na ich rzecz solidarnie. Z akt sprawy nie wynika, by doszło do podziału spadku lub by toczyło się w tej sprawie postępowanie. Nie ma również dowodu, iż dochodzone roszczenie jest jedynym składnikiem majątkowym spadku. Z powyższego wynika, iż przedmiotem sporu jest wspólne prawo do majątku spadkodawcy, które do momentu podziału spadku przysługuje łącznie wszystkim spadkobiercom. Zgodnie zaś z art. 1035 k.c., jeżeli spadek przypada kilku spadkobiercom, do wspólności majątku spadkowego stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych, w świetle zaś art. 199 k.c. do rozporządzania rzeczą wspólną oraz do innych czynności, które przekraczają zakres zwykłego zarządu, potrzebna jest zgoda wszystkich współwłaścicieli.

Występujący w niniejszej sprawie w charakterze powodów spadkobiercy zostali powołani do dziedziczenia z mocy ustawy. Współuczestnictwo, jakie zachodzi między nimi ma więc charakter współuczestnictwa materialnego, a nie formalnego, ponieważ przedmiotem sporu jest wspólne prawo przysługujące spadkobiercom zmarłej do odszkodowania za szkodę poniesioną wskutek braku określonych świadczeń z ZUS, które nie mogły zostać wypłacone zmarłej ze względu na niedopełnienie przez pracodawcę obowiązku zgłoszenia jej do ubezpieczenia. Ewentualna kwota zasądanego odszkodowania wchodzi w skład spadku i dopiero będzie przedmiotem działu (sądowego lub umownego). Pogląd ten znajduje oparcie w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym przyjęto między innymi, iż współuczestnictwo materialne zachodzi, gdy rodzice, małżonek i dzieci zmarłego żądają zasądzenia odszkodowania od sprawcy śmierci, ponieważ podstawą faktyczną jest to samo zdarzenie, a mianowicie śmierć osoby będącej dla wszystkich powodów

wspólnym żywicielem (wyrok z 30 kwietnia 1966 r., III PZ 20/66, OSNCP 1967, poz. 64).

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

=====